

การไต่สวนมูลฟ้อง

มาตรา ๑๖๒ บัญญัติว่า

“ถ้าฟ้องถูกต้องตามกฎหมายแล้ว ให้ศาลจัดการส่งต่อไปนี้

✳ ในคดีราษฎรเป็นโจทก์ ให้ไต่สวนมูลฟ้อง แต่ถ้าคดีนั้นพนักงานอัยการได้ฟ้องจำเลยโดยข้อหาอย่างเดียวกันด้วยแล้ว ให้จัดการตามอนุมาตรา (๒)

✳ ในคดีพนักงานอัยการเป็นโจทก์ ไม่จำเป็นต้องไต่สวนมูลฟ้อง แต่ถ้าเห็นสมควรจะสั่งให้ไต่สวนมูลฟ้องก่อนก็ได้

ในกรณีที่มีการไต่สวนมูลฟ้องดังกล่าวแล้ว ถ้าจำเลยให้การรับสารภาพให้ศาลประทับฟ้องไว้พิจารณา”

การไต่สวนมูลฟ้อง

จาก ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๒ จึงเห็นได้ว่า การไต่สวนมูลฟ้อง เป็นกระบวนการพิจารณาหลังจากศาลตรวจรับคำฟ้องแล้วนั่นเอง

วัตถุประสงค์ของการไต่สวนมูลฟ้อง เพื่อให้ศาลได้พิจารณาในเบื้องต้นก่อนว่าคดีอาญาที่โจทก์นำมายื่นฟ้อง จำเลยนั้น โจทก์มีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะพิสูจน์ความผิดของจำเลยแต่ละกระทงในชั้นพิจารณาได้หรือไม่ ถ้าปรากฏว่าคดีแต่ละกระทงมีมูลเพียงพอ ศาลก็จะมีคำสั่งประทับฟ้องไว้พิจารณา แต่หากความผิดกระทงใดไม่มีมูลเพียงพอศาลก็จะพิพากษายกฟ้องในกระทงนั้น ทั้งนี้ เพื่อเป็นหลักประกันว่าจำเลยจะไม่ถูกโจทก์ก่อกวนแก้งฟ้องร้อง โดยไม่มีมูลความจริง

การไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

การไต่สวนมูลฟ้อง แบ่งออก ๒ กรณี

๑. คดีที่ราษฎรเป็นโจทก์

มาตรา ๑๖๒ (๑) บัญญัติว่า “ในคดีราษฎรเป็นโจทก์ ให้ไต่สวนมูลฟ้อง แต่ถ้าคดีนั้นพนักงานอัยการได้ฟ้องจำเลยโดยข้อหาอย่างเดียวกันด้วยแล้ว ให้จัดการตามอนุมาตรา (๒)”

การไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

เนื่องจากราษฎรที่อ้างว่าเป็นผู้เสียหายสามารถฟ้องคดีได้เองตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๘ (๒) โดยไม่ต้องมีการสอบสวนความผิดนั้นมาก่อน ฉะนั้น เพื่อป้องกันการก่อกวนแก่งแย่งฟ้องร้องกันกฎหมายจึงบังคับไว้ในมาตรา ๑๖๒ (๑) ว่า ก่อนที่ศาลจะประทับรับฟ้องคดีที่ราษฎรเป็นโจทก์นี้ ศาลต้องไต่สวนมูลฟ้องเสียก่อน แม้ว่าราษฎรที่เป็นโจทก์นั้นจะมีได้ขอให้ศาลไต่สวนมูลฟ้องมาด้วย แต่ถือเป็นหน้าที่ศาลที่ต้องสั่งให้มีการไต่สวนมูลฟ้องก่อน (ฎีกาที่ ๕๕๕/๒๕๑๕)

การไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

หากศาลไม่ทำการไต่สวนมูลฟ้องในคดีที่ราษฎรเป็นโจทก์ กระบวนพิจารณาหลังจากนั้นย่อมไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ฎีกาที่ ๔๗๗/๒๕๐๘

คดีอาญาที่ราษฎรเป็นโจทก์ กฎหมายบัญญัติให้ศาลดำเนินกระบวนไต่สวนเพื่อวินิจฉัยมูลคดีก่อนประทับฟ้อง อันเป็นวิธีการป้องกันการแก่งแย่งฟ้องร้องกันโดยตรงหรือทางอ้อมที่จะนำความเดือดร้อนมาสู่ราษฎรด้วยกันเองโดยไม่จำเป็น จึงเป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน แม้ไม่มีฝ่ายใดโต้แย้งศาลฎีกาก็ยกขึ้นมาวินิจฉัยได้...

การไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

...ซึ่งการที่ศาลชั้นต้นสั่งรับประทับฟ้องโดยไม่ไต่สวนมูลฟ้องเสียก่อนนั้น ไม่ใช่การกระทำของโจทก์ จึงปราศจากข้ออ้างที่จะพิพากษายกฟ้องโจทก์ได้ แต่เพื่อรักษาระบบการไต่สวนให้ดำรงอยู่ จึงเห็นควรพิพากษายกคำพิพากษาศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์เฉพาะที่เกี่ยวกับจำเลยนี้ โดยย้อนสำนวนลงไปที่ศาลชั้นต้น ดำเนินการไต่สวนมูลฟ้องและพิจารณาพิพากษาต่อไป ตามมูลแห่งคดี

การไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

 การไต่สวนมูลฟ้องเป็นอำนาจของผู้พิพากษาคนเดียวตาม พระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา ๒๕ (๓)

ฎีกาที่ ๓๑๓/๒๕๒๖

เมื่อผู้พิพากษาเจ้าของสำนวนเห็นว่าตามที่โจทก์บรรยายฟ้องไม่อาจลงโทษจำเลยตามบทมาตราที่อ้างได้ การไต่สวนมูลฟ้องต่อไปไม่เป็นประโยชน์แก่คดี ย่อมมีอำนาจสั่งให้งดการไต่สวนมูลฟ้องได้ แม้ว่ารองอธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญามีคำสั่งให้นัดไต่สวนมูลฟ้องไว้แล้วก็ตาม

การไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

ฎีกาที่ ๕๒๓๖/๒๕๖๒ ในชั้นไต่สวนมูลฟ้องศาลชั้นต้นโดยผู้พิพากษาคนเดียวเป็นองค์คณะพิจารณาและต่อมาได้มีคำพิพากษายกฟ้องโจทก์ในความผิดตาม ป.อ. มาตรา ๓๒๖, ๓๒๘ ซึ่งความผิดตามมาตรา ๓๒๘ มีระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี และปรับไม่เกินสองแสนบาท จึงเกินอำนาจผู้พิพากษาคนเดียวที่จะพิพากษายกฟ้องได้ตามพระราชธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา ๒๕ (๕) และมาตรา ๒๖ แต่ผู้พิพากษาคนเดียวมีอำนาจไต่สวนมูลฟ้องได้ตามพระราชธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา ๒๕ (๓) ดังนั้น การไต่สวนมูลฟ้องโดยผู้พิพากษาเจ้าของสำนวนคนเดียวในศาลชั้นต้นจึงชอบด้วยกฎหมายแล้ว ...

การไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

กฏที่ศาลอุทธรณ์ภาค ๗ พิพากษายกคำพิพากษาศาลชั้นต้นและย้อนสำนวนให้ศาลชั้นต้นดำเนินกระบวนการพิจารณาและพิพากษาใหม่ จึงเป็นเพียงการย้อนสำนวนมาให้ดำเนินกระบวนการพิจารณาและทำคำพิพากษาใหม่ในส่วนที่ไม่ชอบตามพระราชธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา ๓๑ (๑) ประกอบมาตรา ๒๙ (๓) เท่านั้น ศาลชั้นต้นหาจำต้องไต่สวนมูลฟ้องใหม่อีกแต่อย่างใดไม่ และเมื่อทนายโจทก์แถลงต่อศาลชั้นต้นในชั้นไต่สวนมูลฟ้องว่า โจทก์หมดพยานในชั้นไต่สวนมูลฟ้องตามรายงานกระบวนการพิจารณาวันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๕๙ การไต่สวนมูลฟ้องย่อมเสร็จสิ้นลงโดยชอบแล้ว โจทก์จึงไม่อาจนำพยานเข้าไต่สวนเพิ่มเติมได้อีก ที่ศาลชั้นต้นไม่อนุญาตให้โจทก์นำพยานเข้าไต่สวนเพิ่มเติมและศาลอุทธรณ์ภาค ๗ เห็นฟ้องด้วยมานั้น ชอบแล้ว

การไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

- ▶ การไต่สวนมูลฟ้องคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญา หากศาลสั่งว่าคดีมีมูลแล้ว ถือว่าประทับฟ้องทั้งคดีอาญาและคดีแพ่งไปพร้อมกัน
- ▶ โดยไม่จำเป็นต้องคำนึงว่าจำนวนเงินในคดีส่วนแพ่งจะเกินอำนาจของผู้พิพากษาคนเดียวหรือไม่ (ฎีกาที่ ๘๑๕๒/๒๕๖๐) ทั้งหากมีการอุทธรณ์ในคดีส่วนอาญา แต่ทุนทรัพย์คดีส่วนแพ่งไม่เกิน ๕๐,๐๐๐ บาท ก็ไม่ต้องขออนุญาตอุทธรณ์ในส่วนแพ่ง

การไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

ฎีกาที่ ๑๐๔๒-๑๐๔๓/๒๕๒๐

โจทก์ฟ้องจำเลยเป็นคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญา ศาลชั้นต้นไต่สวนมูลฟ้องแล้วมีคำสั่งให้ประทับฟ้อง หมายถึงเรียกจำเลยแก้คดี ดังนี้ เป็นการสั่งรับฟ้องคดีส่วนอาญาและส่วนแพ่งแล้ว ไม่จำเป็นต้องสั่งรับฟ้องส่วนแพ่งอีก

การไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

ฎีกาที่ ๑๓๕๑/๒๕๖๓

แม้คดีส่วนแพ่งมีทุนทรัพย์ไม่เกิน ๕๐,๐๐๐ บาท แต่คดีส่วนแพ่งเป็นคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญา การพิพากษาคดีส่วนแพ่งศาลต้องถือข้อเท็จจริงตามที่ปรากฏในคำพิพากษาคดีส่วนอาญา ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๔๖ ทั้งเป็นส่วนหนึ่งของคดีอาญา เมื่อโจทก์อุทธรณ์คดีในส่วนอาญา ศาลอุทธรณ์ภาค ๖ ย่อมมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีส่วนแพ่งได้โดยโจทก์ไม่จำเป็นต้องขออนุญาตอุทธรณ์คดีส่วนแพ่ง

การไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

 คดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญา ต้องฟ้องคดีส่วนอาญาและแพ่งมาพร้อมกัน จะฟ้องคดีส่วนอาญาก่อนแล้วมาขอแก้ไขเพิ่มเติมฟ้องคดีส่วนแพ่งภายหลังไม่ได้ (ฎีกาที่ ๔๐๘๑/๒๕๖๔)

ฎีกาที่ ๑๑๐๖๖/๒๕๕๘

คดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญา หมายถึง คดีที่การกระทำผิดอาญานั้นก่อให้เกิดสิทธิเรียกร้องทางแพ่งติดตามมาด้วย เมื่อศาลชั้นต้นไต่สวนมูลฟ้องคดีส่วนอาญาแล้วสั่งให้ประทับฟ้องกับออกหมายเรียกให้จำเลยมาแก้คดี ย่อมเป็นการสั่งรับฟ้องคดีส่วนอาญาและคำฟ้องคดีส่วนแพ่งด้วย โดยไม่จำเป็นต้องสั่งรับฟ้องคดีส่วนแพ่งอีก ดังนี้ ในการฟ้องคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญาโจทก์จึงต้องฟ้องคดีแพ่งมาพร้อมกับคดีอาญาตั้งแต่แรก...

การไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

...แต่คดีนี้โจทก์ยื่นฟ้องเฉพาะคดีในส่วนอาญาจนศาลชั้นต้นมีคำสั่งประทับฟ้องและจำเลยให้การต่อสู้คดีแล้ว โจทก์จึงมายื่นคำร้องขอเพิ่มเติมฟ้องให้จำเลยรับผิดคดีในส่วนแพ่ง ซึ่งการขอเพิ่มเติมฟ้องตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๔ ประกอบ พ.ร.บ.จัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. ๒๔๘๘ มาตรา ๔ นั้น ฟ้องเดิมจะต้องสมบูรณ์อยู่แล้ว เมื่อโจทก์ฟ้องจำเลยเฉพาะคดีอาญาแล้วต่อมาได้ยื่นคำร้องขอเพิ่มเติมฟ้องโดยขอให้จำเลยรับผิดในทางแพ่งโดยอ้างว่าโจทก์ต้องจ่ายเงินให้แก่บริษัท บ. ห้างหุ้นส่วนจำกัด ห. และนาย ท. จำเลยจึงต้องคืนเงินพร้อมดอกเบี้ยให้โจทก์ ดังนี้ คำร้องขอเพิ่มเติมฟ้องดังกล่าวจึงเป็นการกล่าวอ้างความรับผิดชอบทางแพ่งของจำเลยขึ้นมาใหม่ โจทก์จะมาขอเพิ่มเติมฟ้องเช่นนี้ไม่ได้

การไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

กรณีศาลเห็นว่าคดีส่วนอาญาไม่มีมูล ซึ่งชัดเจนว่าคดีในส่วนแพ่งซึ่งมีมูลเหตุมาจากคดีอาญาย่อมไม่เกิดขึ้น ดังนี้ ศาลต้องสั่งไม่รับฟ้องในคดีส่วนแพ่งเพื่อที่โจทก์จะสามารถนำคดีไปฟ้องทางแพ่งต่างหากต่อไปได้ (ฎีกาที่ ๖๕๔๘/๒๕๖๐)

ฎีกาที่ ๔๒๕๒/๒๕๖๐

พระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา ๑๘ วรรคสอง บัญญัติว่า “ศาลอาญา... มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาทั้งปวงที่มีได้อยู่ในอำนาจของศาลยุติธรรมอื่น รวมทั้งคดีอื่นใดที่มีกฎหมายบัญญัติให้อยู่ในอำนาจของศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีอาญา แล้วแต่กรณี” และ ป.วิ.อ. มาตรา ๔๐ บัญญัติว่า “การฟ้องคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญาจะฟ้องต่อศาลซึ่งพิจารณาคดีอาญาหรือต่อศาลที่มีอำนาจชำระคดีแพ่งก็ได้...”

การไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

...เมื่อคดีนี้โจทก์ฟ้องเป็นคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญาต่อศาลอาญาซึ่งเป็นศาลชั้นต้น ศาลชั้นต้นย่อมมีอำนาจรับไว้ไต่สวนมูลฟ้องในคดีส่วนอาญา แต่เมื่อศาลชั้นต้นซึ่งมีอำนาจพิจารณาพิพากษาเฉพาะคดีอาญาไต่สวนมูลฟ้องแล้วเห็นว่าคดีไม่มีมูลและพิพากษายกฟ้องคดีส่วนอาญาแล้ว ศาลชั้นต้นย่อมไม่มีอำนาจรับคดีส่วนแพ่งโดยลำพังไว้พิจารณา จึงต้องมีคำสั่งไม่รับฟ้องคดีส่วนแพ่ง และต้องคืนค่าขึ้นศาลทั้งหมดให้แก่โจทก์ตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๑๕๑ วรรคหนึ่ง

การไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

กรณีศาลเห็นว่าคดีโจทก์ทั้งในส่วนอาญาและส่วนแพ่งมีมูลแล้ว แต่หลังจากนั้นกว่าจะได้ตัวจำเลยมาศาล ปราบฎว่าคดีโจทก์ในส่วนอาญาขาดอายุความ ดังนั้น ในคดีส่วนแพ่งศาลต้องดำเนินการพิจารณาต่อไป

การไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

ฎีกาที่ ๔๓๕/๒๕๕๗

ขณะที่ยื่นฟ้องคดีนี้คดีอาญายังไม่ขาดอายุความ แต่เมื่อศาลชั้นต้นทำการไต่สวนมูลฟ้องมีคำสั่งว่าคดีมีมูล หมายถึงจำเลยแก้คดี และได้ตัวจำเลยมาพิจารณา ปรากฏว่าคดีโจทก์ขาดอายุความแล้ว กรณีเช่นนี้ แม้คดีขาดอายุความจะทำให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับไปตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๓๕ (๖) ก็ตาม แต่ก็ยังมีผลกระทบต่ออำนาจฟ้องคดีส่วนแพ่งของโจทก์ไม่ คดีส่วนแพ่งจึงยังต้องดำเนินคดีต่อไปตามบทบัญญัติแห่ง ป.วิ.พ. ทั้งนี้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๔๐ ที่ศาลชั้นต้นยกฟ้องคดีส่วนอาญาแล้วพิจารณาพิพากษาคดีในส่วนแพ่งต่อไปนั้น จึงชอบแล้ว

การไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

กรณีที่ศาลเห็นว่าคดีโจทก์ในส่วนอาญาไม่มีมูล แม้จำเลยไม่ได้กระทำความผิดตามฟ้อง แต่ถ้าจำเลยรับว่าต้องคืนเงินดังกล่าวให้แก่ผู้เสียหาย/โจทก์ร่วม ศาลย่อมมีอำนาจพิพากษาให้จำเลยคืนเงินได้ หากจำต้องให้ผู้เสียหาย/โจทก์ร่วมไปฟ้องเรียกเงินดังกล่าวจากจำเลยเป็นคดีแพ่งอีกไม่

การไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

ฎีกาที่ ๖๓๓๑/๒๕๖๒

เมื่อพนักงานอัยการเป็นโจทก์ฟ้องจำเลยในความผิดฐานยักยอกเงิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท ของโจทก์ร่วม และขอให้จำเลยคืนเงินดังกล่าวแก่โจทก์ร่วมด้วยตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๔๓ ดังนี้ แม้จำเลยไม่ได้กระทำความผิดฐานยักยอก แต่จำเลยรับว่าต้องคืนเงินดังกล่าวให้แก่โจทก์ร่วม ศาลยอมมีอำนาจพิพากษาให้จำเลยคืนเงินดังกล่าวให้แก่โจทก์ร่วมตามที่พนักงานอัยการโจทก์ขอได้หาจำต้องให้โจทก์ร่วมไปฟ้องเรียกเงินดังกล่าวจากจำเลยเป็นคดีแพ่งอีกไม่

การไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

ฎีกาที่ ๔๓๑๗/๒๕๖๗

แม้ศาลอุทธรณ์ภาค ๗ พิพากษายกฟ้องคดีส่วนอาญาว่าจำเลยไม่ได้กระทำความผิดฐานลักทรัพย์ เนื่องจากขาดเจตนาทุจริต แต่ศาลอุทธรณ์ภาค ๗ ต้องวินิจฉัยคดีส่วนแพ่งตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๔๗ ต่อไป โดยไม่ต้องคำนึงถึงว่าจำเลยต้องคำพิพากษาว่าได้กระทำความผิดหรือไม่ การที่ศาลอุทธรณ์ภาค ๗ ไม่ได้มีคำวินิจฉัยในเรื่องคำขอให้คืนหรือใช้ราคาทรัพย์ของโจทก์ เป็นการไม่ชอบด้วย ป.วิ.อ. มาตรา ๑๘๖ (๙) ประกอบมาตรา ๒๑๕ ...

การไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

...เมื่อมีข้อเท็จจริงปรากฏอยู่แล้วในสำนวนและเพียงพอที่ศาลฎีกาจะวินิจฉัยคดีได้เอง จึงไม่จำเป็นต้องยื่นสำนวนไปให้ศาลอุทธรณ์ภาค ๗ พิจารณาและพิพากษาใหม่ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๐๘ (๒) ประกอบมาตรา ๒๒๕ เมื่อพยานหลักฐานที่จำเลยนำสืบยังรับฟังไม่ได้ว่าผู้เสียหายยกถังใส่น้ำสแตนเลสและตู้เย็นให้แก่จำเลยแล้ว แต่เมื่อจำเลยรับว่าตนเองถังใส่น้ำสแตนเลสและตู้เย็นตามฟ้องของผู้เสียหายไป โดยผู้เสียหายเบิกความยืนยันว่าไม่ได้ยกทรัพย์สินดังกล่าวให้แก่จำเลย จำเลยจึงไม่มีสิทธิตามกฎหมายที่จะเอาทรัพย์สินของผู้เสียหายไปและมีหน้าที่ต้องคืนหรือใช้ราคาทรัพย์สินดังกล่าวแก่ผู้เสียหาย

การไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

ฎีกาที่ ๓๖๖๔/๒๕๖๘

โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยฐานฉ้อโกงและมีค่าขอให้จำเลยคืนเงิน ๑๓๕,๐๐๐ บาท แก่โจทก์ร่วม แม้ในคดีอาญาข้อเท็จจริงฟังไม่ได้ว่า จำเลยกระทำความผิดฐานฉ้อโกงและคดีนี้เป็นคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญา ซึ่ง ป.วิ.อ. มาตรา ๔๖ บัญญัติว่าการพิพากษาคดีส่วนแพ่ง ศาลจะต้องถือข้อเท็จจริงตามที่ปรากฏในคำพิพากษาคดีส่วนอาญาก็ตาม แต่เมื่อข้อเท็จจริงฟังได้ว่าโจทก์ร่วมสั่งซื้อชุดนอนจำนวน ๕,๐๐๐ ชุด และโจทก์ร่วมโอนเงิน ๑๓๕,๐๐๐ บาท ให้แก่จำเลยครบถ้วนแล้ว จำเลยไม่ส่งมอบชุดนอนจำนวนดังกล่าวให้แก่โจทก์ร่วมภายในเวลาที่ตกลงกัน จำเลยจึงเป็นฝ่ายผิดสัญญา ในการพิพากษาคดีส่วนแพ่งจึงต้องเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายอันว่าด้วยความรับผิดของบุคคลในทางแพ่ง โดยไม่ต้องคำนึงถึงว่าจำเลยต้องคำพิพากษาว่าได้กระทำความผิดหรือไม่ ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๔๗ วรรคหนึ่ง จำเลยจึงต้องคืนเงิน ๑๓๕,๐๐๐ บาท ให้แก่โจทก์ร่วม

การไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

❁ กรณีที่มีการไต่สวนมูลฟ้องแล้ว ถ้าจำเลยให้การรับสารภาพให้ศาลประทับฟ้องไว้พิจารณา แต่ถ้ายังไม่ได้ไต่สวนมูลฟ้องแล้วจำเลยให้การรับสารภาพ ศาลพิพากษาลงโทษจำเลยไม่ได้

ฎีกาที่ ๔๗๗/๒๕๐๘

การที่ศาลชั้นต้นตั้งรับประทับฟ้องโดยไม่ได้สวนมูลฟ้องเสียก่อนนั้น ไม่ใช่การกระทำของโจทก์ จึงปราศจากข้ออ้างที่จะพิพากษายกฟ้องโจทก์ได้ และการที่จำเลยไม่ให้การรับสารภาพ ไม่ค้ำน จะเท่ากับรับว่าคดีโจทก์มีมูลก็ไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้ ฉะนั้น เพื่อรักษาระบบการไต่สวนให้ดำรงอยู่ จึงเห็นควรพิพากษายกคำพิพากษาศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์เฉพาะที่เกี่ยวกับจำเลยนี้ โดยให้ศาลชั้นต้นดำเนินการไต่สวนมูลฟ้องและพิจารณาพิพากษาต่อไปตามมูลแห่งคดี

การไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

กรณีศาลรับคำฟ้องเพื่อไต่สวนมูลฟ้องไว้แล้ว แต่ศาลเห็นว่าฟ้องโจทก์ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ฟ้องขาดอายุความ หรือการกระทำของจำเลยไม่ เป็นความผิด ศาลสามารถยกฟ้องได้โดยไม่ จำต้องไต่สวนมูลฟ้อง (ฎีกาที่ ๒๗๗๗/๒๕๔๕, ที่ ๑๕๕๔/๒๕๓๐ และที่ ๕๒๘๖/๒๕๔๔)

การไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

ฎีกาที่ ๒๒๘/๒๕๖๘

คดีที่ราษฎรเป็นโจทก์ ศาลชั้นต้นจะพิพากษายกฟ้องโดยไม่นัดไต่สวนมูลฟ้อง หรือนัดไต่สวนมูลฟ้องแล้วพิพากษายกฟ้องโดยไม่ไต่สวนมูลฟ้อง หรือไต่สวนมูลฟ้องแล้วพิพากษายกฟ้องก็ได้ เพราะเป็นดุลพินิจในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีให้เสร็จสิ้นโดยเร็วและชอบด้วยกฎหมาย เมื่อศาลชั้นต้นเห็นว่าคดีพอวินิจฉัยชี้ขาดได้ (ฟ้องโจทก์ไม่ชอบตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๕๘ (๕)) และมีคำสั่งให้งดการไต่สวนมูลฟ้องแล้วนัดฟังคำสั่งหรือคำพิพากษา ย่อมมีอำนาจกระทำได้โดยชอบด้วยกฎหมาย

การไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

ฎีกาที่ ๑๒๒๓/๒๕๖๔

โจทก์ทั้งสองบรรยายฟ้องและนำสืบว่าพื้นที่จอครด เป็นทรัพย์ส่วนกลางของจำเลยที่ ๑ จำเลยทั้งสืบร่วมกันนำที่จอครดให้ผู้อื่นเช่าเพื่อหาประโยชน์เป็นของตนโดยทุจริตเป็นการยกยอกทรัพย์ คดีนี้เป็นคดีความผิดอันยอมความกันได้ เจ้าของห้องชุดทุกคนในอาคารชุดดังกล่าวจึงเป็นผู้เสียหายร่วมกัน เมื่อโจทก์ไม่ได้ร้องทุกข์ให้ดำเนินคดีแก่จำเลยทั้งสืบภายใน ๓ เดือน นับแต่วันที่รู้เรื่องความผิดและรู้ตัวผู้กระทำความผิด คดีโจทก์ทั้งสองจึงขาดอายุความตาม ป.อ. มาตรา ๘๖

การไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

กรณีพนักงานอัยการได้ฟ้องจำเลยใน
ข้อหาอย่างเดียวกันกับที่ราษฎรเป็นโจทก์
ฟ้องคดี ศาลไม่จำเป็นต้องสั่งไต่สวน
มูลฟ้องก่อน แต่ถ้าเป็นคนละข้อหากันศาล
ต้องไต่สวนมูลฟ้องในคดีที่ราษฎรเป็น
โจทก์เสมอ

การไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

ฎีกาที่ ๔๐๐๓-๔๐๐๘/๒๕๓๐

แม้พนักงานอัยการจะยื่นฟ้องจำเลยข้อหายกออก
แล้ว โจทก์ร่วมซึ่งเป็นผู้เสียหายก็มีอำนาจฟ้องจำเลย
ในข้อหาความผิดเดียวกันเป็นคดีใหม่ต่างหากได้ ไม่มี
กฎหมายห้ามไว้ และเมื่อศาลสั่งรวมพิจารณาคดีเข้า
ด้วยกันแล้วคดีของโจทก์ร่วมก็ไม่จำเป็นต้องไต่สวน
มูลฟ้องอีกตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๒

การไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

๒. คดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์

มาตรา ๑๖๒ (๒) บัญญัติว่า “ในคดีพนักงานอัยการเป็นโจทก์ ไม่จำเป็นต้องไต่สวนมูลฟ้อง แต่ถ้าเห็นสมควรจะสั่งให้ไต่สวนมูลฟ้องก่อนก็ได้”

การไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

เนื่องจากคดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ฟ้องจำเลย คดีนั้นต้องผ่านกระบวนการสอบสวน การพิจารณาควรสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้องของพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบมาแล้ว ทั้งยังผ่านการพิจารณาสั่งคดีของพนักงานอัยการซึ่งมีระบบตรวจสอบถ่วงดุลและคานอำนาจระหว่างพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการ รวมทั้งผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ รองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ผู้ช่วยผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ผู้บัญชาการ รองผู้บัญชาการซึ่งรับผิดชอบกรณีเกิดในต่างจังหวัดและอัยการสูงสุดตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ จึงเป็นหลักประกันในเบื้องต้นว่าคดีที่พนักงานอัยการฟ้องจำเลยนั้นน่าจะมีมูลเพียงพอที่ศาลจะประทับรับฟ้องไว้พิจารณาโดยไม่ต้องไต่สวนมูลฟ้องก่อน

การไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

อย่างไรก็ตาม แม้ในคดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ฟ้องจำเลย หากศาลเห็นสมควรจะให้ไต่สวนมูลฟ้องก่อนก็ได้ เพราะกฎหมายให้เป็นดุลพินิจของศาล แต่ในทางปฏิบัติคดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ฟ้องจำเลยนั้น มักจะไม่มี การไต่สวนมูลฟ้องอีก

วิธีการไต่สวนมูลฟ้อง

มาตรา ๑๖๕ บัญญัติว่า

“ในคดีซึ่งพนักงานอัยการเป็นโจทก์ ในวันไต่สวนมูลฟ้อง ให้จำเลยมาหรือคุมตัวมาศาล ให้ศาลส่งสำเนาฟ้องแก่จำเลยรายตัวไป เมื่อศาลเชื่อว่าเป็นจำเลยจริงแล้ว ให้อ่านและอธิบายฟ้องให้ฟัง และถามว่าได้กระทำความผิดจริงหรือไม่ จะให้การต่อสู้อย่างไรบ้าง คำให้การของจำเลยให้จดไว้ ถ้าจำเลยไม่ยอมให้การก็ให้ศาลจดรายงานไว้และดำเนินการต่อไป

จำเลยไม่มีอำนาจนำพยานมาสืบในชั้นไต่สวนมูลฟ้อง แต่ทั้งนี้ ไม่เป็นการตัดสิทธิในการที่จำเลยจะมีทนายมาช่วยเหลือ

วิธีการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

ในคดีราษฎรเป็นโจทก์ ศาลมีอำนาจไต่สวนมูลฟ้องลับหลังจำเลย ให้ศาลส่งสำเนาฟ้องแก่จำเลยรายตัวไป กับแจ้งวันนัดไต่สวนให้จำเลยทราบ จำเลยจะมาฟังการไต่สวนมูลฟ้องโดยตั้งทนายให้ชกค้านพยานโจทก์ด้วยหรือไม่ก็ได้ หรือจำเลยจะไม่มา แต่ตั้งทนายมาชกค้านพยานโจทก์ก็ได้ ห้ามมิให้ศาลถามคำให้การจำเลย และก่อนที่ศาลประทับฟ้องมิให้ถือว่าจำเลยอยู่ในฐานะเช่นนั้น”

วิธีการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

มาตรา ๑๖๕/๑ บัญญัติว่า

- » “ในคดีที่มีอัตราโทษประหารชีวิต หรือในคดีที่จำเลยมีอายุไม่เกินสิบแปดปีในวันที่ถูกฟ้องต่อศาล ในการไต่สวนมูลฟ้องตามมาตรา ๑๖๕ ถ้าจำเลยมาศาลเมื่อใด และจำเลยไม่มีทนายความ ก็ให้ศาลตั้งทนายความให้
- » ในคดีที่มีอัตราโทษจำคุก ในการไต่สวนมูลฟ้องตามมาตรา ๑๖๕ ถ้าจำเลยมาศาลเมื่อใด ให้ศาลถามจำเลยว่ามีทนายความหรือไม่ ถ้าไม่มีและจำเลยต้องการทนายความ ก็ให้ศาลตั้งทนายความให้
- » ให้ศาลจ่ายเงินรางวัลและค่าใช้จ่ายแก่ทนายความที่ศาลตั้งตามมาตรา นี้ โดยคำนึงถึงสภาพแห่งคดีและสถานะทางเศรษฐกิจ ทั้งนี้ ตามระเบียบที่คณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมกำหนดโดยความเห็นชอบจากกระทรวงการคลัง”

วิธีการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

 มาตรา ๑๖๕/๒ บัญญัติว่า

“ในการไต่สวนมูลฟ้อง จำเลยอาจแถลงให้ศาลทราบถึงข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายอันสำคัญที่ศาลควรสั่งว่าคดีไม่มีมูล และจะระบุในคำแถลงถึงตัวบุคคล เอกสารหรือวัตถุที่จะสนับสนุนข้อเท็จจริงตามคำแถลงของจำเลยด้วยก็ได้ กรณีเช่นว่านี้ ศาลอาจเรียกบุคคล เอกสารหรือวัตถุดังกล่าวมาเป็นพยานศาลเพื่อประกอบการวินิจฉัยสั่งคดีได้ตามที่จำเป็นและสมควร โดยโจทก์และจำเลยอาจถามพยานศาลได้เมื่อได้รับอนุญาตจากศาล”

วิธีการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

วิธีการไต่สวนมูลฟ้อง แบ่งออก ๒ กรณี

 ๑. ในคดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์

(๑.๑) ไม่ว่าในชั้นไต่สวนมูลฟ้อง (ถ้ามี) หรือในชั้นพิจารณา (ป.วิ.อ. มาตรา ๑๗๑ ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยการสอบสวนและการพิจารณาเว้นแต่มาตรา ๑๗๕ มาบังคับแก่การไต่สวนมูลฟ้องโดยอนุโลม) พนักงานอัยการต้องนำตัวจำเลยมาศาลพร้อมฟ้อง มิฉะนั้น ศาลจะไม่ประทับฟ้อง (ฎีกาที่ ๗๔๑๑/๒๕๕๖)

วิธีการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

(๑.๒) พนักงานอัยการฟ้องนิติบุคคลเป็นจำเลย ต้องนำตัวผู้มีอำนาจกระทำการแทนจำเลยมาศาลพร้อมฟ้องด้วย (ฎีกาที่ ๑๐๕๖๕/๒๕๕๘)

ฎีกาที่ ๒๓๕๓/๒๕๒๕

การฟ้องคดีอาญาต่อห้างหุ้นส่วนจำกัดซึ่งเป็นนิติบุคคล จะต้องมีส่วนผู้จัดการซึ่งเป็นผู้แทนห้างหุ้นส่วนจำกัดจึงจะดำเนินคดีได้ ถ้าหุ้นส่วนผู้จัดการไปต่างประเทศไม่อยู่ในขณะฟ้อง ต้องถือว่าห้างหุ้นส่วนจำกัดไม่มีตัวอยู่อย่างสมบูรณ์ตามกฎหมายและต้องถือว่าไม่มีตัวจำเลยมาศาลในวันฟ้อง ศาลรับฟ้องไม่ได้ ต้องห้ามตามป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๕

วิธีการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

(๑.๓) พนักงานอัยการฟ้องเด็กหรือเยาวชนเป็นจำเลย ต้องนำตัวเด็กหรือเยาวชนนั้นมาศาลพร้อมฟ้องด้วย

ฎีกาที่ ๑๔๕๕/๒๕๔๕

พ.ร.บ.จัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนฯ ไม่ได้บัญญัติเกี่ยวกับเรื่องพนักงานอัยการโจทก์มีหน้าที่ต้องควบคุมตัวจำเลยซึ่งเป็นเยาวชนมาศาลขณะยื่นฟ้องหรือไม่ แต่มาตรา ๖ แห่ง พ.ร.บ.ดังกล่าวให้นำ ป.วิ.อ. มาบังคับใช้แก่คดี ซึ่งตามมาตรา ๑๖๕ ที่กำหนดให้พนักงานอัยการโจทก์คุมตัวจำเลยมาศาลในวันฟ้องนั้นสามารถนำมาใช้บังคับแก่คดีเด็กหรือเยาวชนได้ และไม่เป็นการขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติแห่ง พ.ร.บ. ดังกล่าวแต่อย่างใด ดังนั้น พนักงานอัยการโจทก์จึงมีหน้าที่ต้องควบคุมตัวจำเลยซึ่งเป็นเยาวชนมาศาลขณะยื่นฟ้อง...

วิธีการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

...เมื่อปรากฏว่าจำเลยถูกควบคุมตัวที่สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดนครราชสีมาแล้วมีการประกันตัวไป แต่ภายหลังสถานพินิจดังกล่าวไม่อาจส่งตัวจำเลยต่อศาลในวันฟ้องได้เนื่องจากจำเลยถูกจับกุมในอีกคดีหนึ่งที่จังหวัดลพบุรี กรณีจึงเป็นเรื่องระหว่างการควบคุมตัวจำเลยในชั้นสอบสวนโดยอยู่ในอำนาจของผู้อำนวยการสถานพินิจ ไม่เกี่ยวกับศาล ... ทั้งในปัจจุบันสถานพินิจทั่วประเทศแม้จะแยกตัวไปจากศาลแล้ว ดังนั้น ในชั้นควบคุมตัวจำเลยในสถานพินิจจึงถือไม่ได้ว่าจำเลยอยู่ในความควบคุมของศาล ที่ศาลชั้นต้นมีคำสั่งไม่ประทับฟ้องโจทก์ไว้พิจารณาจึงชอบแล้ว

วิธีการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

หมายเหตุ

ปัจจุบัน พ.ร.บ. จัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๔๓ ถูกยกเลิกโดย พ.ร.บ. ศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ แล้ว แต่สถานพินิจยังมีอำนาจควบคุมเด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดไว้ในระหว่างการสอบสวนหรือการพิจารณาคดี หรือตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลเช่นเดิม ทั้งนี้ ตาม พ.ร.บ. ศาลเยาวชนและครอบครัวฯ มาตรา ๓๖ (๒)

วิธีการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

(๑.๔) หากจำเลยอยู่ในอำนาจศาลแล้ว แม้จะได้รับการปล่อยชั่วคราว พนักงานอัยการมีอำนาจฟ้องได้โดยไม่ต้องให้จำเลยมาศาล หรือคุมตัวจำเลยมาศาลพร้อมฟ้อง (ฎีกาที่ ๖๓๒๑/๒๕๔๔, ๖๔๖๒/๒๕๔๓ และที่ ๒๓๔๓/๒๕๕๑)

ฎีกาที่ ๑๗๓๕/๒๕๑๔ (ปชญ) ศาลชั้นต้นได้รับฝากขังผู้ต้องหาไว้จากพนักงานสอบสวนและออกหมายขังไว้แล้ว แต่ผู้ต้องหาหลบหนีไปก่อนโจทก์ยื่นฟ้องกรณีเช่นนี้นับได้ว่าตัวจำเลยอยู่ในอำนาจศาลในคดีนี้แล้ว ศาลชั้นต้นชอบที่จะรับฟ้องและดำเนินการต่อไป

วิธีการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

แต่หากหลังจากศาลรับฝากขังผู้ต้องหาแล้ว พนักงานอัยการขอให้ศาลออกหมายปล่อย ย่อมไม่ถือว่าผู้ต้องหาอยู่ในอำนาจศาล แต่อยู่ในอำนาจของพนักงานอัยการเมื่อพนักงานอัยการยื่นฟ้องจึงต้องนำตัวจำเลยมาศาลด้วย (ฎีกาที่ ๑๑๓๓/๒๕๔๓)

วิธีการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

 กรณีจำเลยต้องขังตามหมายศาล แต่หลบหนีไป หากพนักงานอัยการจะฟ้องจำเลยเป็นคดีอื่น ถือไม่ได้ว่าจำเลยอยู่ในอำนาจศาล เพราะจำเลยยังไม่ถูกศาลสั่งขังในคดีที่โจทก์ฟ้อง

ฎีกาที่ ๗๖๖/๒๕๐๔

จำเลยต้องกักขังตามอำนาจศาลอยู่ในคดีหนึ่ง แล้วหลบหนีไป ต่อมาพนักงานอัยการจะมาฟ้องจำเลยผู้นั้นในอีกคดีหนึ่งโดยไม่มีตัวจำเลยมาส่งศาลพร้อมฟ้องนั้นไม่ได้

วิธีการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

ฎีกาที่ ๑๓๘๔๙/๒๕๕๓ ในวันที่โจทก์ยื่นฟ้อง โจทก์ไม่ได้นำตัวจำเลยมาศาล โดยข้อเท็จจริงปรากฏตามรายงานเจ้าหน้าที่ของศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางฉบับลงวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๕๒ ว่า จำเลยเป็นบุคคลคนเดียวกับกับจำเลยในคดีอาญาหมายเลขดำที่ อ.๕๔๒๕/๒๕๕๒ ของศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางและจำเลยมีพฤติการณ์หลบหนี ซึ่งคดีดังกล่าวศาลได้มีคำสั่งให้ออกหมายจับและปรับนายประกันแล้ว แม้คดีนี้โจทก์ยื่นฟ้องจำเลยต่อศาลเดียวกัน แต่เมื่อเป็นการฟ้องต่างคดีและโจทก์มีหน้าที่ต้องจัดการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อให้ได้ตัวจำเลยดังกล่าวมา ตาม พ.ร.บ.จัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศและวิธีพิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ พ.ศ.๒๕๓๙ มาตรา ๒๖ ประกอบ ป.วิ.อ. มาตรา ๑๔๑ วรรคสี่ โจทก์จึงยื่นฟ้องคดีนี้โดยไม่มีตัวจำเลยมาศาลและอ้างว่าจำเลยอยู่ในอำนาจศาลในคดีนี้แล้วด้วยหาได้ไม่

วิธีการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

(๑.๕) การพิจารณาว่าจำเลยอยู่ในอำนาจศาลหรือไม่ ต้องพิจารณาจำเลยแต่ละคนเป็นราย ๆ ไป

ฎีกาที่ ๑๐๒๐/๒๕๑๘

พนักงานอัยการโจทก์ยื่นฟ้องคดีโดยกล่าวในฟ้องว่าจำเลย ๒ คน ถูกจำคุกอยู่ในคดีอื่นของศาล ขอให้เบิกตัวจำเลยทั้งสองมาศาล แต่ปรากฏว่าจำเลยคนหนึ่งได้หลบหนีไปจากเรือนจำเสียแล้วก่อนโจทก์ฟ้องคดีนี้ เมื่อโจทก์ไม่มีตัวจำเลยคนนั้นอยู่ในขณะที่ยื่นฟ้อง ศาลย่อมไม่รับประทับฟ้องจำเลยคนดังกล่าวได้ **คงรับฟ้องเฉพาะจำเลยที่มีตัวอยู่เท่านั้น**

วิธีการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

(๑.๖) คดีพนักงานอัยการเป็นโจทก์ ศาลต้องอ่านและอธิบายฟ้องให้จำเลยฟังกับสอบถามคำให้การจำเลย อันเป็นการกระทำต่อหน้าจำเลย

ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๕ วรรคหนึ่ง กำหนดให้ศาลส่งสำเนาฟ้องแก่จำเลยรายตัวไป เมื่อศาลเชื่อว่าเป็นจำเลยจริงแล้วให้อ่านและอธิบายฟ้องให้ฟัง และถามว่าได้กระทำผิดจริงหรือไม่ จะให้การต่อสู้อย่างไรบ้าง

วิธีการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

แสดงว่า ต้องเป็นการกระทำต่อหน้าจำเลยอย่าง
แน่นอน ฉะนั้น ชั้นไต่สวนมูลฟ้องในคดีที่
พนักงานอัยการเป็นโจทก์ ศาลต้องอ่านและ
อธิบายฟ้องให้จำเลยฟังและถามคำให้การจำเลย
ด้วย หากจำเลยให้การรับสารภาพ ศาลสามารถ
สั่งประทับฟ้องไว้พิจารณาได้ โดยไม่จำเป็นต้อง
ไต่สวนมูลฟ้องแต่อย่างใด

วิธีการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

สำหรับในชั้นพิจารณา อาศัย ป.วิ.อ. มาตรา
๑๗๑ ศาลก็ต้องอ่านและอธิบายฟ้องให้จำเลย
ฟัง และถามว่าได้กระทำผิดจริงหรือไม่ จะให้
การต่อสู้อย่างไรบ้าง คำให้การของจำเลยให้จด
ไว้ ถ้าจำเลยไม่ยอมให้การก็ให้ศาลจดรายงาน
ไว้และดำเนินการต่อไปเช่นกัน

วิธีการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

(๑.๓) คดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ ผู้ถูกฟ้องตกอยู่ในฐานะจำเลยทันที ย่อมมีสิทธิอุทธรณ์ฎีกาได้

ฎีกาที่ ๑๔๔๐/๒๕๕๓ (ปชญ)

ศาลชั้นต้นสั่งไม่ประทับฟ้องที่อัยการเป็นโจทก์ โดยเห็นว่าผู้ลงนามเป็นโจทก์นั้นไม่มีอำนาจเป็นโจทก์ ศาลอุทธรณ์ยกคำสั่งศาลชั้นต้นให้ศาลชั้นต้นประทับฟ้องโจทก์ไว้พิจารณาต่อไปนั้น จำเลยย่อมฎีกาคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ได้ เพราะคดีที่อัยการเป็นโจทก์เมื่อยื่นฟ้องก็ถือว่าผู้ถูกฟ้องตกเป็นจำเลยทันที ผิดกับคดีที่ราษฎรเป็นโจทก์ที่ผู้ถูกฟ้องจะไม่เป็นจำเลย จนกว่าศาลจะประทับฟ้อง

วิธีการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

๒. ในคดีที่ราษฎรเป็นโจทก์

มีการเพิ่มมาตรา ๒๕๗ แห่ง ป.วิ.อ. ซึ่งบัญญัติว่า “ในคดีซึ่งราษฎรเป็นโจทก์ โจทก์จะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการส่งสำเนาคำฟ้องและหมายเรียกให้แก่จำเลย โดยค่าใช้จ่ายดังกล่าวจะต้องมีจำนวนไม่สูงเกินสมควร” คดีที่ราษฎรเป็นโจทก์ หากศาลกำหนดให้โจทก์นำส่งหมายเรียกและสำเนาคำฟ้องภายในระยะเวลาหนึ่ง และโจทก์ไม่เสีย ซึ่งกฎหมายบัญญัติให้โจทก์มีหน้าที่ต้องเสียค่าใช้จ่ายดังกล่าว ศาลอาจถือว่าโจทก์เพิกเฉยไม่ดำเนินการภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด มีผลเป็นการทิ้งฟ้องได้ ตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๑๖๔ (๒) ประกอบ ป.วิ.อ. มาตรา ๑๕ (ฎีกาที่ ๕๖๗๖/๒๕๔๐ และที่ ๑๒๖๒/๒๕๒๖)

วิธีการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

ฎีกาที่ ๑๕๘๘/๒๕๔๒

ศาลชั้นต้นมีคำสั่งให้ประทับฟ้องโจทก์สำหรับจำเลยไว้พิจารณา และมีคำสั่งให้โจทก์นำส่งหมายเรียกจำเลยมาให้การในวันเดียวกันกับวันนัดสืบพยานโจทก์ โดยกำหนดให้โจทก์นำส่งหมายภายใน ๗ วัน หากไม่มีผู้รับหมายเรียกโดยขอให้ปิดหมาย โจทก์ลงลายมือชื่อรับทราบคำสั่งศาลแล้ว เมื่อนับตั้งแต่วันฟังคำสั่งศาลชั้นต้น จนถึงวันที่ศาลชั้นต้นสั่งจำหน่ายคดีโจทก์จากสารบบความเป็นเวลานานถึง ๔๘ วัน แสดงว่าโจทก์เพิกเฉยไม่ดำเนินคดีภายในเวลาที่ศาลชั้นต้นกำหนดไว้เพื่อการนั้นโดยชอบ จึงเป็นการทิ้งฟ้องตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๕ ประกอบ ป.วิ.พ. มาตรา ๑๗๔ (๒)

วิธีการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

(๒.๑) ศาลมีอำนาจไต่สวนมูลฟ้องลับหลังจำเลย

ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๕ วรรคสาม บัญญัติชัดว่าศาลมีอำนาจไต่สวนมูลฟ้องลับหลังจำเลย ดังนั้น หากจำเลยไม่มาศาลในวันนัดไต่สวนมูลฟ้อง ศาลก็ชอบที่จะไต่สวนมูลฟ้องลับหลังจำเลยได้ เพราะยังเป็นเพียงกระบวนการตรวจสอบในชั้นต้น เพียงว่าคดีที่โจทก์ฟ้องมีมูลเพียงพอที่สมควรจะประทับฟ้องไว้พิจารณาหรือไม่ ยังไม่ใช่ชั้นพิจารณาว่าจำเลยมีผิดหรือบริสุทธิ์กรณีจึงไม่อยู่ในบังคับว่าต้องกระทำต่อหน้าจำเลยแต่อย่างใด (ฎีกาที่ ๑๕๓๐/๒๕๖๐)

วิธีการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

(๒.๒) จำเลยจะมาฟ้องการไต่สวนมูลฟ้องหรือไม่ก็ได้ และไม่ว่าจะมาหรือไม่มา จำเลยสามารถที่จะตั้งทนายความมาซักค้านพยานโจทก์ได้
จำเลยสามารถยื่นคำแถลงการณ์ในชั้นไต่สวนมูลฟ้อง เพื่อชี้ให้ศาลเห็นถึงข้อเท็จจริงจากพยานหลักฐานที่โจทก์นำมาไต่สวนว่าคดีโจทก์ไม่มีมูลได้

วิธีการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

ฎีกาที่ ๗๗๓๗/๒๕๕๒

แม้ ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๕ วรรคสาม จะบัญญัติว่า ก่อนที่ศาลประทับฟ้องมิให้ถือว่าจำเลยอยู่ในฐานะเช่นนั้น แต่ตามบทมาตราดังกล่าวก็บัญญัติให้สิทธิจำเลยตั้งทนายเข้าซักค้านพยานโจทก์ได้ ดังนั้น จำเลยย่อมมีสิทธิยื่นคำแถลงการณ์ชี้ให้เห็นถึงข้อเท็จจริงจากพยานหลักฐานที่โจทก์นำมาไต่สวนว่าคดีโจทก์ไม่มีมูลได้ด้วย

(หมายเหตุ อันเป็นการสอดคล้องกับ ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๕/๒ ที่บัญญัติว่า “ในการไต่สวนมูลฟ้อง จำเลยอาจแถลงให้ศาลทราบถึงข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายอันสำคัญที่ศาลควรสั่งว่าคดีไม่มีมูล และจะระบุในคำแถลงถึงตัวบุคคล เอกสารหรือวัตถุที่จะสนับสนุนข้อเท็จจริงตามคำแถลงของจำเลยด้วยก็ได้...”)

วิธีการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

(๒.๓) ในคดีที่มีอัตราโทษประหารชีวิต หรือในคดีที่จำเลยมีอายุไม่เกินสิบแปดปีในวันที่ถูกฟ้องต่อศาล ในการไต่สวนมูลฟ้องถ้าจำเลยมาศาลเมื่อใดและจำเลยไม่มีทนายความศาลต้องตั้งทนายความให้จำเลย

A คดีที่มีอัตราโทษประหารชีวิต หรือในคดีที่จำเลยมีอายุไม่เกิน ๑๘ ปีในวันที่ถูกฟ้องต่อศาล

B มิใช่ในวันที่จำเลยกระทำความผิด และ

C มิใช่กรณีที่จำเลยบรรลุนิติภาวะด้วยการสมรส

วิธีการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

ถ้าจำเลยมาศาลเมื่อใดในการไต่สวนมูลฟ้องนั้น แล้วปรากฏว่าจำเลยไม่มีทนายความ กฎหมายกำหนดเชิงบังคับศาลว่าต้องตั้งทนายความให้จำเลยในคดีที่โทษประหารชีวิต หรือจำเลยมีอายุไม่เกิน ๑๘ ปี แม้จำเลยจะไม่ต้องทนายความก็ตาม เนื่องจากบทบัญญัติดังกล่าวมีเจตนารมณ์เพื่อให้จำเลยมีทนายความช่วยเหลือในการต่อสู้คดีที่เป็นความผิดออกจากรั้วอันเป็นการเปิดโอกาสให้จำเลยสามารถต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่ (ฎีกาที่ ๒๘๔๐/๒๕๕๕ และเทียบเคียงฎีกาที่ ๓๖๖/๒๕๓๔, ๓๑๓๓/๒๕๕๑)

วิธีการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

(๒.๔) ในคดีที่มีอัตราโทษจำคุก ในการไต่สวนมูลฟ้องถ้าจำเลยมาศาลเมื่อใด ให้ศาลถามจำเลยว่ามีทนายความหรือไม่ ถ้าไม่มีและจำเลยต้องการทนายความ ก็ให้ศาลตั้งทนายความให้

➔ ในคดีที่มีโทษจำคุกไม่ว่าจะหนักถึงขั้นจำคุกตลอดชีวิตหรือจำคุกสถานเบาเพียงใด ถ้าจำเลยมาศาลเมื่อใดในการไต่สวนมูลฟ้องนั้น ศาลต้องถามจำเลยว่ามีทนายความหรือไม่ ถ้าไม่มีและจำเลยต้องการทนายความ จึงอยู่ในบังคับที่ศาลต้องตั้งทนายความให้ แต่ ถ้าศาลถามแล้วจำเลยไม่ต้องการทนายความ ศาลชอบที่จะดำเนินคดีต่อไปได้โดยชอบ (เทียบเคียงฎีกาที่ ๓๖๕๔/๒๕๔๕)

วิธีการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

(๒.๕) จำเลยไม่มีอำนาจนำพยานมาสืบในชั้นไต่สวนมูลฟ้อง แต่อาจตั้งทนายความเข้ามาช่วยเหลือได้

➔ การไต่สวนมูลฟ้องเป็นเรื่องระหว่างศาลกับโจทก์ จำเลยจึงไม่มีอำนาจนำพยานมาสืบ แม้จะอ้างตนเองเป็นพยานก็ไม่อาจกระทำได้ แต่การนำพยานเอกสารมาให้พยานโจทก์ดูเพื่อประกอบการซักค้าน หากพยานโจทก์เบิกความยอมรับรองเอกสารนั้น ไม่ถือเป็นการนำพยานเข้าสืบ

วิธีการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

ฎีกาที่ ๕๐๔/๒๕๒๒

เอกสารที่ทนายจำเลยส่งศาลเพื่อประกอบการชักค้ำนพยานโจทก์ในชั้นไต่สวนมูลฟ้อง ถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของคำเบิกความของพยานโจทก์ที่ตอบคำชักค้ำนของทนายจำเลย เมื่อการชักค้ำนนั้นพาดพิงไปถึงพยานเอกสารใด ซึ่งพยานได้ตรวจดูและให้การยอมรับแล้ว ทนายจำเลยย่อมส่งเอกสารนั้นเข้าประกอบถ้อยคำของพยานโจทก์ได้ กรณีทำให้เป็นเรื่องจำเลยนำพยานเข้าสืบในชั้นไต่สวนมูลฟ้อง อันจะเป็นการต้องห้ามตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๕ วรรคสอง ไม่ ศาลจึงรับฟังเอกสารดังกล่าวเป็นพยานหลักฐานในชั้นไต่สวนมูลฟ้องได้

วิธีการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

แต่ถ้าหากพยานโจทก์ไม่ยอมรับรองความถูกต้องของพยานเอกสารใด จำเลยจะอ้างส่งเอกสารนั้นเป็นพยานไม่ได้ เพราะจะเป็นการเรียกพยานจำเลยเข้าสืบ (ฎีกาที่ ๖๕๕๗/๒๕๓๕)

วิธีการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

(๒.๖) แม้จำเลยไม่มีอำนาจนำพยานมาสืบในชั้นไต่สวนมูลฟ้อง แต่จำเลยอาจแถลงให้ศาลทราบถึงข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายอันสำคัญที่ศาลควรสั่งว่าคดีไม่มีมูล และจะระบุในคำแถลงถึงตัวบุคคล เอกสารหรือวัตถุที่จะสนับสนุนข้อเท็จจริงตามคำแถลงของจำเลยด้วยก็ได้ กรณีเช่นนี้ ศาลอาจเรียกบุคคล เอกสารหรือวัตถุดังกล่าวมาเป็นพยานศาลเพื่อประกอบการวินิจฉัยสั่งคดีได้ตามที่จำเป็นและสมควรโดยโจทก์และจำเลยอาจถามพยานศาลได้เมื่อได้รับอนุญาตจากศาล

วิธีการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

ฎีกาที่ ๗๗๓๗/๒๕๕๒

จำเลยรับราชการเป็นแพทย์ประจำโรงพยาบาล ล. มีหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายจากทางราชการคือตรวจและรักษาคนไข้ การที่จำเลยไปเบิกความเกี่ยวกับการตรวจร่างกายโจทก์ที่โรงพยาบาล ศ. ขณะจำเลยเป็นนักศึกษาแพทย์ จึงมิใช่เป็นการปฏิบัติหน้าที่ตามที่จำเลยได้รับมอบหมายจากทางราชการ การกระทำของจำเลยไม่มีมูลความผิดฐานเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ และแม้ ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๕ วรรคสาม จะบัญญัติว่า ก่อนที่ศาลประทับฟ้องมิให้ถือว่าจำเลยอยู่ในฐานะเช่นนั้น แต่ตามบทมาตราดังกล่าวก็บัญญัติให้สิทธิจำเลยตั้งทนายเข้าซักค้านพยานโจทก์ได้ ดังนั้น จำเลยย่อมมีสิทธิยื่นคำแถลงการณ์ชี้ให้เห็นถึงข้อเท็จจริงจากพยานหลักฐานที่โจทก์นำมาไต่สวนว่าคดีโจทก์ไม่มีมูลได้ด้วย

วิธีการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

(๒.๗) คดีที่ราษฎรเป็นโจทก์ ในชั้นไต่สวนมูลฟ้องห้ามศาลถามคำให้การจำเลย

► เนื่องจาก ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๕ วรรคสาม กำหนดว่า ในชั้นไต่สวนมูลฟ้องคดีที่ราษฎรเป็นโจทก์ ห้ามมิให้ศาลถามคำให้การจำเลย แต่ก็ไม่ได้ตัดสิทธิจำเลยที่ประสงค์จะให้การต่อศาลเอง เช่น ถ้าจำเลยให้การรับสารภาพ ย่อมเพียงพอที่จะฟังว่าคดีโจทก์มีมูลแล้ว ซึ่ง ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๒ วรรคสอง ให้ศาลประทับฟ้องไว้พิจารณาได้ทันที โดยไม่จำเป็นต้องไต่สวนมูลฟ้องคดีโจทก์อีกต่อไป (ฎีกาที่ ๑๑๑๖/๒๕๕๕)

วิธีการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

(๒.๘) คดีที่ราษฎรเป็นโจทก์ ก่อนที่ศาลประทับฟ้อง ผู้ถูกฟ้องยังไม่ตกอยู่ในฐานะจำเลยจึงยังมีใช้คู่ความที่จะมีสิทธิอุทธรณ์ฎีกาได้

ฎีกาที่ ๒๑๕๑/๒๕๔๘

คดีราษฎรฟ้องความอาญาต่อศาลตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๕ วรรคสาม ตอนท้าย บัญญัติว่า ก่อนที่ศาลประทับฟ้องมิให้ถือว่าจำเลยอยู่ในฐานะเช่นนั้น ในชั้นไต่สวนมูลฟ้องจำเลยจึงไม่มีฐานะเป็นคู่ความ การที่ศาลชั้นต้นมีคำสั่งงดไต่สวนมูลฟ้องแล้วพิพากษายกฟ้อง แต่ศาลอุทธรณ์ภาค ๑ พิพากษายกคำพิพากษาของศาลชั้นต้นและมีคำสั่งให้ศาลชั้นต้นดำเนินการไต่สวนมูลฟ้องต่อไปเป็นเรื่องระหว่างศาลกับโจทก์ จำเลยย่อมไม่มีสิทธิที่จะฎีกาคัดค้านคำพิพากษาของศาลอุทธรณ์ภาค ๑ ได้

วิธีการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

(หมายเหตุ ในคดีที่ราษฎรเป็นโจทก์ฟ้องคดีอาญาและคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญา หากศาลยกฟ้องคดีอาญาและไม่รับฟ้องคดีแพ่ง จำเลยอุทธรณ์ฎีกาในส่วนแพ่งได้ (ฎีกาที่ ๓๔๖๐/๒๕๕๘)

ฎีกาที่ ๑๘๕๕/๒๕๑๕

ราษฎรเป็นโจทก์ฟ้องคดีอาญาและคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญารวมกัน ศาลชั้นต้นไต่สวนมูลฟ้องแล้วพิพากษายกฟ้องคดีอาญาและไม่รับฟ้องคดีแพ่ง ศาลอุทธรณ์พิพากษากลับให้ประทับฟ้องคดีอาญาและคดีส่วนแพ่งไว้ดำเนินกระบวนการต่อไป จำเลยจึงฎีกาคำสั่งว่าคดีมีมูลไม่ได้ เพราะถึงที่สุดแล้ว แต่คดีส่วนแพ่งจำเลยฎีกาได้

ผลของการไต่สวนมูลฟ้อง

มาตรา ๑๖๗ บัญญัติว่า

“ถ้าปรากฏว่าคดีมีมูล ให้ศาลประทับฟ้องไว้พิจารณาต่อไปเฉพาะกระบวนที่มีมูล ถ้าคดีไม่มีมูลให้พิพากษายกฟ้อง

คำสั่งของศาลที่ว่าคดีมีมูลให้แสดงข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายพร้อมเหตุผลประกอบตามสมควรด้วย”

มาตรา ๑๖๘ บัญญัติว่า

“เมื่อศาลประทับฟ้องแล้ว ให้ส่งสำเนาฟ้องให้แก่จำเลยรายตัวไป เว้นแต่จำเลยจะได้รับสำเนาฟ้องไว้ก่อนแล้ว”

ผลของการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

มาตรา ๑๖๕ บัญญัติว่า

“เมื่อศาลประทับฟ้องแล้ว แต่ยังไม่ได้อำนาจศาลออกหมายเรียกหรือหมายจับมาแล้วแต่ควรอย่างไรเพื่อพิจารณาต่อไป”

มาตรา ๑๗๐ บัญญัติว่า

“คำสั่งของศาลที่ให้คดีมีมูลยอมเด็ดขาด แต่คำสั่งที่ว่าคดีไม่มีมูลนั้น โจทก์มีอำนาจอุทธรณ์ฎีกาได้ตามบทบัญญัติว่าด้วยลักษณะอุทธรณ์ฎีกา ถ้าโจทก์ร้องขอศาลจะขังจำเลยไว้หรือปล่อยชั่วคราวระหว่างอุทธรณ์ฎีกาก็ได้”

ผลของการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

ผลการไต่สวนมูลฟ้อง แบ่งออกเป็น ๒ กรณี

๑. คำสั่งคดีมีมูล

เมื่อศาลไต่สวนมูลฟ้องแล้วเห็นว่าคดีมีมูล ศาลก็จะประทับฟ้องคดีนั้นไว้และส่งสำเนาคำฟ้องให้แก่จำเลยรายตัวไป จากนั้นก็ดำเนินกระบวนการพิจารณาด้วยการสืบพยานโจทก์จำเลยและวินิจฉัยชี้ขาดคดีมีคำพิพากษาต่อไป ซึ่งในทางปฏิบัติโจทก์มักจะยื่นฟ้องมาพร้อมสำเนาคำฟ้องเพื่อส่งให้จำเลยทราบก่อนวันนัดไต่สวนมูลฟ้องอยู่แล้ว เพราะเมื่อจำเลยทราบว่าตนถูกฟ้องยังสามารถแต่งตั้งทนายความเข้ามาเพื่อซักค้านพยานโจทก์หรือจะเข้ามาแถลงข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมาย เพื่อให้ศาลเห็นว่าคดีที่โจทก์ฟ้องไม่มีมูลได้...

ผลของการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

...จึงต้องทราบถึงเรื่องที่ตนถูกฟ้องและหาทนายความเข้ามาช่วยเหลือ ดังนั้น หากศาลสั่งว่าคดีมีมูลและประทับฟ้องไว้ โจทก์ก็ไม่จำเป็นต้องส่งสำเนาคำฟ้องให้จำเลยอีก เพราะจำเลยได้รับไว้ก่อนวันนัดไต่สวนมูลฟ้องแล้ว หรือในกรณีที่จำเลยมาอยู่ต่อหน้าศาล เมื่อศาลอ่านคำสั่งว่าคดีมีมูลและประทับฟ้อง ศาลก็จะส่งสำเนาคำฟ้องให้จำเลยหากจำเลยยังไม่เคยได้รับมาก่อน กับอ่านและอธิบายฟ้องให้จำเลยฟังเพื่อจำเลยจะได้ต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่

ผลของการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

ฎีกาที่ ๑๑๒๑/๒๕๒๑

ในชั้นฎีกาปรากฏว่า ศาลชั้นต้นมิได้ประทับฟ้องโจทก์ แต่ศาลชั้นต้นได้อ่านอธิบายฟ้องให้จำเลยฟังแล้วและนัดสืบพยานโจทก์ ถือได้ว่าศาลชั้นต้นประทับฟ้องโจทก์ไว้พิจารณาแล้ว

การรับฟังพยานหลักฐานในชั้นไต่สวนมูลฟ้องกับชั้นพิจารณาแตกต่างกัน

ชั้นไต่สวนมูลฟ้องพิจารณาเพียงแค่มูลความผิดตามฟ้องหรือไม่ ซึ่งโดยปกติโจทก์ก็ต้องนำสืบให้ครบองค์ประกอบความผิดที่ได้ฟ้อง จึงจะทำให้คดีโจทก์มีมูลอันจะฟังประทับฟ้องไว้พิจารณาต่อไปได้ (ฎีกาที่ ๑๓๕๐/๒๕๔๔) ส่วนในชั้นพิจารณาศาลต้องฟังพยานหลักฐานจนสิ้นสงสัยว่าจำเลยกระทำความผิดตามฟ้องจริง (ฎีกาที่ ๓๕๖๕/๒๕๕๓)

ผลของการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

ฎีกาที่ ๔๕๙๒/๒๕๖๔

ในชั้นไต่สวนมูลฟ้องเมื่อข้อเท็จจริงได้ความจากพยานหลักฐานของโจทก์ว่าการกระทำของจำเลยครบองค์ประกอบความผิดที่ฟ้องก็ฟังได้แล้วว่าคดีมีมูลไม่จำเป็นต้องรับฟังพยานหลักฐานจนปราศจากข้อสงสัยว่ามีการกระทำความผิดตามฟ้องจริงและจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดนั้นเหมือนดังเช่นในชั้นพิจารณา

ผลของการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

โจทก์มีหน้าที่นำพยานหลักฐานมาไต่สวนให้เห็นว่าคดีโจทก์มีมูล ถ้าไม่นำมาสู้บ คดีโจทก์ย่อมไม่มีมูล (ฎีกาที่ ๑๗๓๘/๒๕๒๘)

ฎีกาที่ ๕๑๒/๒๕๒๔

ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๗ บัญญัติว่า “ถ้าปรากฏว่าคดีมีมูลให้ศาลประทับฟ้องไว้พิจารณาต่อไปเฉพาะกระทงที่มีมูล ถ้าคดีไม่มีมูล ให้พิพากษายกฟ้อง” คำว่า “ถ้าคดีไม่มีมูลให้พิพากษายกฟ้อง” นั้น มิได้หมายความว่าศาลจะฟังพยานหลักฐานจากการไต่สวนมูลฟ้องแต่เพียงอย่างเดียว กรณีที่โจทก์ไม่สามารถนำพยานมาไต่สวนเพื่อวินิจฉัยถึงมูลคดีซึ่งจำเลยต้องหาก็คือได้ว่าคดีโจทก์ไม่มีมูลตามความหมายของ ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๗ เช่นเดียวกัน

ผลของการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

(๑.๑) โจทก์ฟ้องความผิดหลายกระทง ให้พิจารณาพยานหลักฐานแต่ละกระทงเป็นราย ๆ ไปว่ามีมูลหรือไม่

ฎีกาที่ ๓๑๑/๒๕๓๐

จำเลยที่ ๑ โอนสิทธิการเข้าตึกซึ่งจำเลยที่ ๑ นำมาค้ำประกันการชำระหนี้ ตามสัญญาประนีประนอมยอมความที่ทำไว้กับโจทก์ในศาล และโอนทรัพย์สินอื่นที่โจทก์นำยึดไว้ให้จำเลยที่ ๒ ทางไต่สวนไม่ปรากฏว่าจำเลยที่ ๒ ซึ่งเป็นบุคคลภายนอกได้รู้เห็นในเรื่องที่จำเลยที่ ๑ ได้นำสิทธิการเข้าตึกดังกล่าวไปค้ำประกันการชำระหนี้ไว้กับโจทก์ และการที่จำเลยที่ ๒ ร้องขจัดทรัพย์สินขอให้ปล่อยทรัพย์สินที่ยึดก็เป็นการใช้สิทธิทางศาลตามกฎหมาย คดีสำหรับจำเลยที่ ๒ จึงไม่มีมูล

ผลของการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

(๑.๒) คำสั่งของศาลที่ว่าคดีมีมูลต้องแสดงข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายพร้อมเหตุผลประกอบด้วย

คำสั่งคดีมีมูลมิใช่เป็นคำสั่งที่วินิจฉัยชี้ขาดคดี ซึ่งแต่เดิมศาลสามารถสั่งประทับฟ้องได้โดยไม่ต้องคำนึงถึงรูปแบบแต่อย่างใด แต่เมื่อมีการแก้ไขเพิ่มเติม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๗ วรรคสอง ขึ้นมาใหม่ คำสั่งคดีมีมูลจึงต้องมีการแสดงข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายพร้อมเหตุผลประกอบตามสมควรด้วย

ผลของการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

หมายเหตุ

ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๗ วรรคสอง ใช้คำว่า คำสั่งของศาลที่ว่าคดีมีมูลให้แสดงข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายพร้อมเหตุผลประกอบตามสมควรด้วย” หมายความว่า คำสั่งดังกล่าวไม่ถึงขนาดต้องวินิจฉัยปัญหาตามฟ้องและระบุเหตุผลในการตัดสินทั้งในปัญหาข้อเท็จจริงและปัญหาข้อกฎหมายอย่างละเอียดเหมือนกับการพิเคราะห์พยานหลักฐานและวินิจฉัยคดีในชั้นพิจารณาตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๖ (๕) และ (๖) เพียงให้เหตุผลประกอบพอสมควรก็ใช้ได้แล้ว

ผลของการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

ถ้าเป็นคำสั่งคดีไม่มีมูล ศาลต้องยกฟ้อง ซึ่งจะทำได้เป็นคำพิพากษาหรือคำสั่งก็ได้ แต่ต้องอยู่ภายใต้บังคับเรื่องรูปแบบของคำพิพากษาหรือคำสั่งตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๖ (ฎีกาที่ ๒๔๓/๒๕๑๑) หมายความว่า คำพิพากษาหรือคำสั่งไม่มีมูลนี้ต้องมีข้อเท็จจริงซึ่งพิจารณาได้ความและเหตุผลในการตัดสิน ทั้งในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายตามควรแก่รูปคดีในชั้นไต่สวนมูลฟ้องด้วย (ฎีกาที่ ๒๘๗๐/๒๕๒๔)

ผลของการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

(๑.๓) คำสั่งศาลให้คดีมีมูลย่อมเด็ดขาด โจทก์และจำเลยอุทธรณ์ฎีกาไม่ได้

ฎีกาที่ ๑๕๑๕/๒๕๑๕

โจทก์ฟ้องจำเลยเป็นคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญา ศาลชั้นต้นไต่สวนมูลฟ้องแล้วพิพากษายกฟ้องคดีส่วนอาญา และมีคำสั่งไม่รับฟ้องคดีส่วนแพ่ง ศาลอุทธรณ์พิพากษากลับให้ประทับฟ้องโจทก์รวมทั้งคดีส่วนแพ่งไว้ดำเนินกระบวนการต่อไป ดังนี้ คำสั่งศาลที่ให้คดีมีมูลย่อมถึงที่สุดตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๗๐ จำเลยจึงไม่มีสิทธิฎีกาในส่วนอาญา แต่มีสิทธิฎีกาสำหรับคดีส่วนแพ่งได้

ผลของการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

ฎีกาที่ ๓๓๗๗/๒๕๖๕ ศาลไม่ได้บันทึกคำถามค้านของนายจำเลยที่ ๑ ที่ถามค้านโจทก์ในประเด็นเกี่ยวกับลายพิมพ์นิ้วมือของผู้ตายและลายมือชื่อของพยานในพินัยกรรมปลอมโดยเห็นว่าไม่เกี่ยวกับประเด็นในคดี ก็เป็นการใช้ดุลพินิจในการดำเนินกระบวนการพิจารณาในชั้นไต่สวนมูลฟ้องเกี่ยวกับการรับฟังข้อเท็จจริง หากใช่เป็นการพิจารณาที่ผิดระเบียบ คำสั่งศาลชั้นต้นที่สั่งว่าคดีมีมูลจึงชอบด้วยกฎหมาย เพราะการไต่สวนมูลฟ้องเป็นเรื่องระหว่างโจทก์กับศาลเพื่อให้ศาลได้ทราบข้อเท็จจริงว่าฟ้องโจทก์มีมูลหรือไม่ คำสั่งดังกล่าวสำหรับจำเลยที่ ๑ ย่อมเด็ดขาดตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๗๐ วรรคหนึ่ง จำเลยที่ ๑ จะอุทธรณ์ฎีกาต่อไปอีกหาได้ไม่ หากในชั้นพิจารณาปรากฏว่าการกระทำของจำเลยที่ ๑ ไม่เป็นความผิดตั้งโจทก์ฟ้อง ศาลมีอำนาจยกฟ้องได้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๘๕ วรรคหนึ่ง

ผลของการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

หมายเหตุ ไม่ว่าศาลที่มีคำสั่งว่าคดีมีมูลนั้นจะเป็นศาลชั้นใด คำสั่งมีมูลดังกล่าวย่อมถึงที่สุดเช่นกัน (ฎีกาที่ ๓๓๔๗/๒๕๓๔)

คำสั่งคุ้มครองศาลฎีกาที่ ๘๓๒/๒๕๓๐

ป.วิ.อ. มาตรา ๑๓๐ บัญญัติให้ผลของคำสั่งศาลในชั้นไต่สวนมูลฟ้องที่ให้คดีมีมูลเป็นอันเด็ดขาด คงให้โจทก์มีอำนาจอุทธรณ์ฎีกาเฉพาะคำสั่งที่ว่าคดีไม่มีมูลเท่านั้น ฉะนั้น ในคดีนี้เมื่อศาลอุทธรณ์พิพากษาให้ประทับฟ้องสำหรับจำเลยที่ ๒ อันยอมมีผลว่าคดีโจทก์สำหรับจำเลยที่ ๒ มีมูล จึงยอมอยู่ในบังคับแห่งบทบัญญัติดังกล่าวที่ให้คำสั่งศาลที่ให้คดีมีมูลย่อมเด็ดขาด การที่ศาลชั้นต้นมีคำสั่งไม่รับคำร้องของจำเลยที่ ๒ จึงชอบแล้ว

ผลของการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

(๑.๔) เมื่อศาลชั้นต้นสั่งให้คดีมีมูลแล้ว แต่หากคดีขึ้นมาสู่ศาลสูงและยังอยู่ในชั้นไต่สวนมูลฟ้อง โดยที่ศาลชั้นต้นยังไม่ได้สืบพยานวินิจฉัยในเนื้อหาแห่งคดี ศาลสูงไม่มีอำนาจยกข้อที่มีมูลแล้วมาทบทวนใหม่และยกฟ้องได้

ผลของการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

ฎีกาที่ ๔๑๕๕/๒๕๕๘

เมื่อศาลชั้นต้นไต่สวนมูลฟ้องแล้วมีคำสั่งว่าฟ้องโจทก์ในส่วนที่เกี่ยวกับจำเลยที่ ๑ มีมูล ให้ประทับฟ้องไว้พิจารณา คำสั่งของศาลชั้นต้นที่ให้คดีมีมูลย่อมเด็ดขาดตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๗๐ ศาลอุทธรณ์ไม่อาจยกปัญหาข้อเท็จจริงขึ้นทบทวนโดยวินิจฉัยพยานหลักฐานในคดีเสียใหม่ แล้วพิพากษายกฟ้องจำเลยที่ ๑ ได้ แม้โจทก์ทั้งหกจะมีได้ยกปัญหาข้อนี้ขึ้นฎีกา ศาลฎีกาก็มีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยได้เพราะเป็นปัญหาข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๕๕ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๒๒๕ (ฎีกาที่ ๑๒๖๘/๒๕๕๘ และที่ ๔๕๓๒/๒๕๕๗)

ผลของการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

(๑.๕) แต่หากคดีขึ้นสู่ศาลสูง และศาลสูงเห็นว่าการกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิด จำเลยไม่ได้กระทำความผิด คดีขาดอายุความหรือจำเลยไม่ควรต้องรับโทษตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๘๕ วรรคหนึ่ง ศาลสูงย่อมมีอำนาจยกฟ้องได้

ฎีกาที่ ๑๖๖๔/๒๕๕๕

แม้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๗๐ บัญญัติว่า คำสั่งของศาลที่ให้คดีมีมูลย่อมเด็ดขาด ซึ่งหมายถึงคู่ความไม่อาจอุทธรณ์ฎีกาโต้แย้งคำสั่งศาลชั้นต้นที่ให้คดีมีมูลได้ แต่หากคดีขึ้นสู่การพิจารณาของศาลฎีกาและศาลฎีกาเห็นว่า การกระทำของจำเลยที่ ๓ ตามทางไต่สวนมูลฟ้องไม่เป็นความผิดฐานฉ้อโกง ศาลต้องพิพากษายกฟ้องตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๘๕ วรรคหนึ่ง

ผลของการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

ฎีกาที่ ๒๘๑๓/๒๕๖๖ เมื่อพิจารณาคำฟ้องโจทก์ข้อ ๒ แล้ว โจทก์ไม่บรรยายว่า ข้อความเท็จในบัญชีผู้ถือหุ้นของจำเลยที่ ๑ ที่โจทก์อ้างเป็นมูลเพื่อขอให้ลงโทษจำเลยทั้งสี่ในความผิดฐานแจ้งข้อความอันเป็นเท็จแก่เจ้าพนักงาน ฐานแจ้งให้เจ้าพนักงานจดข้อความอันเป็นเท็จลงในเอกสารมหาชนหรือเอกสารราชการ และฐานลงข้อความเท็จในเอกสารของบริษัทเพื่อลงให้ผู้ถือหุ้นขาดประโยชน์อันควรได้นั้น มีข้อความอย่างไร หรือเป็นความเท็จด้วยเหตุใดและความจริงเป็นอย่างไร ส่วนที่โจทก์บรรยายฟ้องว่า จำเลยทั้งสี่ไม่ยอมออกใบหุ้นให้แก่โจทก์ โจทก์ก็ได้อ้างมาตราในกฎหมายซึ่งบัญญัติว่าการกระทำเช่นนั้นเป็นความผิด..

ผลของการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

... และจำเลยที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๓ ไม่เคยมีหนังสือเรียกประชุมผู้ถือหุ้นให้แก่โจทก์ทราบมาก่อน ก็ไม่มีรายละเอียดของการกระทำว่าเป็นการเรียกประชุมครั้งใด เมื่อวันที่เท่าใด อันจะเป็นความผิดตาม พ.ร.บ. กำหนดความผิดเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ฯ มาตรา ๔๑ และ ๔๒ อีกทั้งคำขอท้ายฟ้องก็ไม่ได้อ้างบทบัญญัติความผิดอื่นมาด้วย ฟ้องโจทก์จึงไม่ชอบด้วยป.วิ.อ. มาตรา ๑๕๘ (๕) (๖) ไม่อาจลงโทษจำเลยที่ ๒ ถึงที่ ๔ ได้..

ผลของการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

...ส่วนจำเลยที่ ๑ แม้ตามป.วิ.อ. มาตรา ๑๗๐ บัญญัติว่า คำสั่งของศาลที่ให้คดีมีมูลย่อมเด็ดขาด ซึ่งหมายถึง คู่กรณีไม่อาจอุทธรณ์ฎีกาโต้แย้งคำสั่งศาลชั้นต้นที่ให้คดีมีมูลได้ แต่ถ้าหากคดีขึ้นสู่การพิจารณาของศาลฎีกาและศาลฎีกาเห็นว่าฟ้องไม่ชอบ ซึ่งต้องพิพากษายกฟ้อง ตาม ป.วิ.อ.มาตรา ๑๘๕ วรรคหนึ่ง ปัญหาดังกล่าวเป็นข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย ศาลฎีกาจึงมีอำนาจหยิบยกขึ้นวินิจฉัยได้ ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๙๕ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๒๒๕

ผลของการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

ฎีกาที่ ๘๕๘/๒๕๖๗ แม้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๗๐ บัญญัติว่า คำสั่งของศาลที่ให้คดีมีมูลย่อมเด็ดขาด ซึ่งหมายถึงคู่ความไม่อาจอุทธรณ์ฎีกาโต้แย้งคำสั่งศาลชั้นต้นให้มีมูลได้ แต่เมื่อคดีขึ้นสู่การพิจารณาของศาลอุทธรณ์ หากศาลอุทธรณ์เห็นว่าการกระทำของจำเลยตามทางไต่สวนมูลฟ้องไม่เป็นความผิดแล้ว ศาลอุทธรณ์ก็มีอำนาจที่จะพิพากษายกฟ้อง ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๘๕ วรรคหนึ่ง ได้

ผลของการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

แม้คำสั่งศาลที่ให้คดีมีมูลยอมเด็ดขาดตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๗๐ แต่ไม่ห้ามการยื่นคำร้องขอให้เพิกถอนการพิจารณาที่ผิดระเบียบในชั้นไต่สวนมูลฟ้อง

ฎีกาที่ ๑๗๑๔/๒๕๖๗ คำสั่งของศาลที่ให้คดีมีมูลยอมเด็ดขาดตามบทบัญญัติมาตรา ๑๗๐ แห่ง ป.วิ.อ. ซึ่งต้องห้ามมิให้คู่ความอุทธรณ์ฎีกา หมายถึงเฉพาะคำสั่งของศาลที่ให้คดีมีมูลเท่านั้น แต่หากเป็นการคัดค้านเรื่องผิดระเบียบคู่ความฝ่ายที่ได้รับความเสียหายอาจยกขึ้นกล่าวอ้างได้ และศาลชั้นต้นอาจมีคำสั่งให้เพิกถอนกระบวนการพิจารณาที่ผิดระเบียบนั้นได้ตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๒๗ ประกอบ พ.ร.บ.จัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. ๒๔๙๙ มาตรา ๔ และ พ.ร.บ.ให้นำวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวงมาใช้บังคับในศาลจังหวัด พ.ศ. ๒๕๒๐ มาตรา ๓ จึงไม่ต้องห้ามจำเลยที่ ๑ ยื่นคำร้องขอเพิกถอนกระบวนการพิจารณาที่ผิดระเบียบในชั้นไต่สวนมูลฟ้องแต่อย่างใดและไม่ทำให้คดีในส่วนอาญาถึงที่สุด

ผลของการไต่สวนมูลฟ้อง (ต่อ)

(๑.๖) เมื่อคดีมีมูลและศาลประทับฟ้องแล้ว หากยังไม่ได้ตัวจำเลยมา ให้ศาลออกหมายเรียกหรือหมายจับมาเพื่อพิจารณาคดี

➤ กรณีที่ศาลสั่งประทับฟ้องแล้ว ในทางปฏิบัติศาลมักจะออกหมายเรียกให้จำเลยทราบว่าคุณคดีที่โจทก์ฟ้องมีมูลและประทับฟ้องไว้แล้ว โดยกำหนดวันเวลาให้จำเลยมาศาล หากถึงวันนัดดังกล่าวจำเลยมาศาล ก็ต้องยื่นคำร้องขอประกันตัว แต่หากจำเลยไม่มา ศาลก็จะออกหมายจับจำเลย อย่างไรก็ตาม หากจำเลยถูกออกหมายจับในคดีอื่นอยู่ก่อน หรือถูกคุมขังในคดีอื่นแล้ว ศาลอาจใช้ดุลพินิจไม่ออกหมายเรียกแต่ออกหมายจับไปเลยก็ได้ (ฎีกาที่ ๖๑๒/๒๕๒๖)

